

The Effect of Psychological and Social Factors toward Flood Disaster Risk Management Behavior through Psychological Capital and Posttraumatic Growth of Teachers in Vicinity¹

Krittapat Chuenphitthayavut²
Numchai Supparerkchaisakul³
Ungsinun Intarakamhang⁴

Received: January 11, 2015

Accepted: April 22, 2015

Abstract

The purposes of this study were: 1) to examine the structural relationship models of the effect of psychological and social factors toward flood disaster management behavior, through both positive psychological capital and posttraumatic growth of teachers in the vicinity, and 2) to compare the structural relationship models of the effect of psychological and social factors on flood disaster risk management behavior through positive psychological capital and posttraumatic growth of teachers. These teachers in Pathum Thani and Nonthaburi provinces had been affected by flooding during October - November 2011. The total sample was 818: 417 in Pathum Thani province and 401 in Nonthaburi province. The data was statistically analyzed using LISREL. The findings manifested that: 1) The hypothesized structural equation models were adjusted in harmony with the fitted empirical data ($\chi^2 = 1036.02$, $df = 215$ ($p = .00$), $SRMR = 0.057$, $RMSEA = 0.068$, $GFI = 0.90$, $NFI = 0.96$, $CFI = 0.97$, $NNFI = 0.96$, $PNFI = 0.75$ and $\chi^2/df = 4.819$) where all various levels are acceptable. The study signified that posttraumatic growth had a direct effect on the flood disaster risk management behavior by the most influential coefficient of 0.58. 2) The comparative study of models showed that the coefficient effect of the sense of community on the positive psychological capital variable in the Pathum Thani teacher group was higher than in the Nonthaburi teacher group, but the coefficient effect of social support on the positive psychological capital variable in the Pathum Thani teacher group was lower than in the Nonthaburi teacher group.

Keywords: Risk management behavior, Flood disaster, Positive psychological capital, Positive psychology, Posttraumatic growth

¹ Thesis for the Master of Science Degree in Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University, financial supporting by Graduate Faculty of Srinakharinwirot University

² Graduate Student, Master degree in Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University. E-mail: krittapat@hotmail.com. Tel.: 089-777-8382

³ Lecturer in Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

⁴ Associate Professor at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

อิทธิพลของปัจจัยทางจิตและสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยง ในการเผชิญอุทกภัยผ่านทางทุนพลังใจทางบวก และการเติบโตทางสังคมจิตใจของครูในจังหวัดปริมณฑล¹

กฤตติพัฒน์ ชื่นพิทยาวัฒน์²

นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล³

อังคินันท์ อินทรกำแหง⁴

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทดสอบแบบจำลองพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยที่มีทุนพลังใจทางบวกและการเติบโตทางสังคมจิตใจเป็นตัวแปรคั่นกลาง และ 2) เปรียบเทียบแบบจำลองพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยระหว่างครูในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากมหาอุทกภัยเมื่อช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 ในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจังหวัดปทุมธานีจำนวน 417 คน และครูจังหวัดนนทบุรีจำนวน 401 คน รวมมีกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูล 818 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม LISREL ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบจำลองพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยที่มีทุนพลังใจทางบวกและการเติบโตทางสังคมจิตใจของครูในจังหวัดปริมณฑลภายหลังการปรับแก้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่า $\chi^2 = 1036.02$, $df = 215$ ($p = .00$), $SRMR = 0.057$, $RMSEA = 0.068$, $GFI = 0.90$, $NFI = 0.96$, $CFI = 0.97$, $NNFI = 0.96$, $PNFI = 0.75$ และ $\chi^2/df = 4.819$ โดยการเติบโตทางสังคมจิตใจมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมากที่สุดเท่ากับ 0.58 ส่วนผลการเปรียบเทียบแบบจำลองระหว่างครูในจังหวัดปทุมธานี และนนทบุรี พบว่า กลุ่มครูจังหวัดปทุมธานีมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความรู้สึกลึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นที่มีต่อตัวแปรผลทุนพลังใจทางบวกสูงกว่ากลุ่มครูจังหวัดนนทบุรี แต่กลุ่มครูจังหวัดปทุมธานี มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัยที่มีต่อตัวแปรผลทุนพลังใจทางบวกน้อยกว่ากลุ่มครูจังหวัดนนทบุรี

คำสำคัญ: พฤติกรรมการจัดการความเสี่ยง อุทกภัย ทุนพลังใจทางบวก ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก จิตวิทยาเชิงบวก การเติบโตทางสังคมจิตใจ การเติบโตทางจิตใจ

¹ ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: krittipat@hotmail.com โทร. 089-777-8382

³ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ รองศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวโน้มการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบต่างๆ ในอนาคตจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) และในปี พ.ศ.2553 มีความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทั่วโลกสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาล (ปี'53 ภัยธรรมชาติมาทุกรูปแบบ อากาศแปรปรวน แรงกว่าสถิติ 100 ปี, 2554) ส่วนคนไทยรับรู้ถึงการประสบกับภัยพิบัติที่ต่อเนื่องบ่อยครั้งมากขึ้นทั้งเหตุการณ์ในประเทศไทยและประเทศอื่นๆ เช่น น้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก จึงส่งผลกระทบต่อจิตใจ ความรู้สึกของประชาชน (พืงอ่วมท่วมหนัก เดือน13 จว.น้ำป่าหลาก, 2555; ทุ่มบ้านจมหาย ฝนถล่ม-น้ำป่าซ้ำ, 2555) และการจัดลำดับความเสี่ยงภัยพิบัติในประเทศไทย จากผลการศึกษาของ Dr.Gary Shook เรื่อง A Disaster Risk Assessment for Thailand Using a Technique of Decision Analysis พบว่า อุทกภัย คือภัยพิบัติที่มีความเสี่ยงสูงสุดลำดับแรก (สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2555) ทั้งในประเทศและทั่วโลก ดังนั้นการคาดหวังความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ ประชาชนจึงเตรียมพร้อมตนเองและชุมชนโดยจัดการกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะจังหวัดปลายทางของสายน้ำที่รองรับน้ำมาจากภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี และนนทบุรี และเคยประสบอุทกภัยมาก่อน เมื่อปลายปี พ.ศ.2554 เป็นกลุ่มที่

สังคมคาดหวังว่าควรมีทุนพลังใจทางบวกสูง และเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในฐานะเป็นตัวแทนการถ่ายทอดทางสังคม กล่าวคือเป็นผู้สอน ดูแลเป็นตัวแบบในการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มอ่อนไหวง่าย และต้องดูแลทั้งบ้านเรือนตนเองและดูแลโรงเรียนที่เป็นศูนย์พักพิงสำหรับผู้ประสบเหตุอีกด้วย ทั้งนี้รูปแบบการดำเนินชีวิตของครูในจังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นจังหวัดที่การใช้ชีวิตต้องเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา และมหาวิทยาลัย และโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก (เรื่องศักดิ์ บุญขจร, 2542) ทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตแตกต่างไปจากจังหวัดนนทบุรี จึงเห็นว่าสามารถนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยง และถึงแม้ว่าทั้งสองจังหวัดมีความเครียดสูงมากในช่วงอุทกภัยที่ผ่านมาตามผลการสำรวจ We Voice เครือข่ายเสียงประชาชน เพราะถูกน้ำท่วมเข้าบ้านเป็นเวลานาน (พบคนเมืองนนท์, ปทุมเครียดจัดช่วงมหาอุทกภัย, 2554; พิษน้ำท่วม...คนไทยเครียดหนัก จักรูรับมือ...ปีหน้าท่วมอีกพั้งแน่, 2554) แต่ผลการสำรวจก็ยังไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดความแตกต่างของทั้งสองจังหวัด

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลกระทบจากความตึงเครียดและบาดแผลทางใจจากเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นซึ่งพบว่าคนสามารถจะเกิดอาการผิดปกติ ตึงเครียดหลังผ่านเหตุการณ์นั้น แต่ทางตรงกันข้ามในบางคนกลับสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งลักษณะที่เกิดขึ้นทางบวกนี้ก็กลับเป็นผลมาจากความเจ็บปวดที่ได้รับจากเหตุการณ์ทารุณโหดร้ายที่คนในแต่ละรุ่นและแต่ละวัฒนธรรมพัฒนาได้ (Joseph, 2009) ดังแนวความคิดเติบโตทางสังคมจิตใจ (Posttraumatic Growth) ของเทเดสชิ และคาลฮอน (Tedeschi &

Calhoun, 1995) ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมการจัดการความเสี่ยง เพราะบุคคลมีการเติบโตทางสังคมจิตใจ ซึ่งสรุปได้จาก งานวิจัยของแม็คมิเลน สมิธ และฟิชเชอร์ (McMillen, Smith & Fisher, 1997) ที่แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ถึงการเติบโตทางสังคมจิตใจ เป็นปฏิกิริยาช่วยรองรับผลกระทบ (Buffering Effect) ในช่วงที่ต้องเผชิญกับบาดแผลทางใจได้เป็นอย่างดี และการเติบโตทางสังคมจิตใจยังไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับโรคเครียดภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่าบุคคลที่มีการเติบโตทางสังคมจิตใจในระดับสูงจึงสามารถมีพฤติกรรมการจัดการตนเองโดยเฉพาะการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญภัยพิบัติได้ดีกว่าบุคคลที่มีการเติบโตทางสังคมจิตใจในระดับต่ำ เพราะไม่มีอาการของโรคเครียดภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ ซึ่งสภาพจิตใจยังคงเครียด วิตกกังวล และไม่พร้อมต่อการจัดการความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าตัวแปรที่สำคัญดังกล่าวซึ่งเป็นตัวแปรต้นกลางที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ ทุนพลังใจทางบวก (Positive Psychological Capital) ตามแนวคิดของลูธานส์ และคณะ (Luthans, Youssef & Avolio, 2007 ; Luthans, 2011) โดยผู้วิจัยยังเห็นว่าสามารถนำมาศึกษาควบคู่กับขอบเขตทางสังคม ชุมชน นอกเหนือจากบริบทของการทำงาน ที่มีงานวิจัยพบว่า ทุนพลังใจทางบวกมีผลต่อการปฏิบัติงาน (Avey, Luthans & Jensen, 2009) และมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญของทุนพลังใจทางบวกและเลือกนำมาศึกษาในครั้งนี้ มีทั้งปัจจัยทางจิตคือ ปรีชาเชิงอารมณ์ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น (Sense of Community) โดยมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางจิตที่มีความสัมพันธ์ หรือส่งผลต่อทุนพลังใจทางบวก ได้แก่ งานวิจัยของ ขวัญใจ เพิ่มศรี (2550) พบว่าครูที่มีปรีชาเชิงอารมณ์ระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู หรือการรับรู้

ความสามารถของตนซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนพลังใจทางบวก สูงกว่า ครูที่มีปรีชาเชิงอารมณ์ระดับปานกลาง และระดับต่ำ และงานวิจัยของวาริณี คุณธรรมสถาพร (2545) ซึ่งพบว่าปรีชาเชิงอารมณ์ และความหวัง ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนพลังใจทางบวกสามารถร่วมกันทำนายการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัย ทั้งนี้ชูตเตอร์ และคณะ (Schutte et al. , 2007) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับปรีชาเชิงอารมณ์ พบว่า ปรีชาเชิงอารมณ์มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตและกายที่ดีขึ้น และผลโดยรวมชี้ให้เห็นว่าปรีชาเชิงอารมณ์เป็นตัวชี้วัดที่มีคุณค่าในการทำนายผลด้านสุขภาพและจิตใจได้ ซึ่งในงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษาก็คือ ตัวแปรทางจิตใจด้านทุนพลังใจทางบวก และการเติบโตทางสังคมจิตใจที่ต่างก็เกี่ยวข้องกับสุขภาพและจิตใจนั่นเอง สำหรับความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น (Sense of Community) จากงานวิจัยของ ณัฐภูมิ อรินทร์ (2555) พบว่าส่งผลต่อทุนพลังใจทางบวก และปัจจัยทางสังคม คือ การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอุทกภัย ตามงานวิจัยของวรรณะ บรรจง (2551) ที่พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว การถ่ายทอดทางสังคมจากโรงเรียน ส่งผลต่อตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของทุนพลังใจทางบวก ส่วนการสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย มีงานวิจัยพบว่าองค์ประกอบของทุนพลังใจทางบวก คือ การมองโลกในแง่ดี และการรับรู้ความสามารถของตนได้รับผลจากการสนับสนุนทางสังคม (พจนพร ถนอมวุฒิสักดิ์, 2552 ; สมใจ ธนเกียรติมงคล, 2553) ผู้วิจัยจึงนำมาทดสอบแบบจำลองเพื่อศึกษาในงานวิจัยนี้ เพราะสามารถศึกษาทุนพลังใจทางบวก ร่วมกับตัวแปรการเติบโตทางสังคมจิตใจ ในฐานะเป็นตัวแปรต้นกลาง และสามารถเห็นเส้นทางอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อพฤติกรรม

การจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยในงานวิจัยเดียวกัน

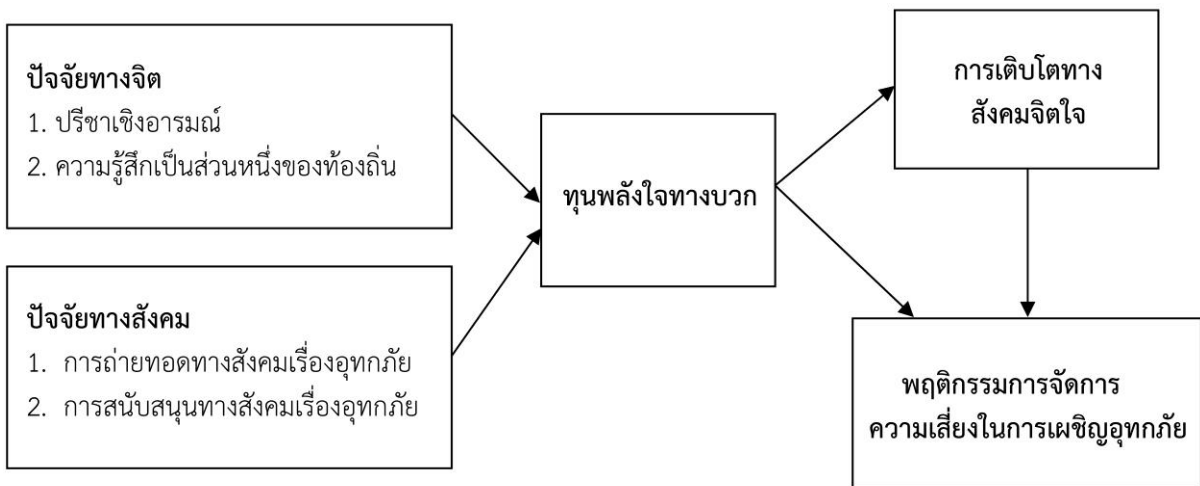
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทดสอบแบบจำลองพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยที่พัฒนาขึ้นโดยมีทุนพลังใจทางบวกและการเติบโตทางสังคมจิตใจเป็นตัวแปรคั่นกลาง
2. เพื่อเปรียบเทียบแบบจำลองพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยระหว่างครูในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกของเซลิคแมนและคณะ (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000; Seligman, 2002) และพฤติกรรมองค์การเชิงบวก

ของ ลูธานส์ และคณะ (Luthans, Youssef & Avolio, 2007 ; Luthans, 2011) เพื่ออธิบายและจัดการกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่ซับซ้อนในเชิงป้องกัน ส่งเสริมความเข้มแข็ง การฟื้นคืนได้ ของมนุษย์ร่วมกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยประกอบด้วย **ปัจจัยลักษณะทางจิต**คือ ปรีชาเชิงอารมณ์ และ **ความรู้สึ**กเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น และ **ปัจจัยทางสังคม** คือ การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอุทกภัยและการสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย โดยเป็นผลทางอ้อมผ่านทุนพลังใจทางบวกและการเติบโตทางสังคมจิตใจ รวมมีตัวแปรแฝงทั้งหมด 7 ตัว และตัวแปรสังเกตได้ 26 ตัว ในแบบจำลองของพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย ดังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. การเติบโตทางสังคมจิตใจมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย
2. ทุนพลังใจทางบวกมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย
3. ทุนพลังใจทางบวกมีอิทธิพลทางตรงต่อการเติบโตทางสังคมจิตใจ
4. ปรีชาเชิงอารมณ์ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอุทกภัย การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย มีอิทธิพลทางตรงต่อทุนพลังใจทางบวก
5. ทุนพลังใจทางบวกมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย
6. ปรีชาเชิงอารมณ์ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอุทกภัย การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย
7. ค่าอิทธิพลในแบบจำลองสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยระหว่างครูในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดนนทบุรีมีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างแบบกลุ่มพหุ (Multiple Group Structural Equation Model) ศึกษาเกี่ยวกับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากมหาอุทกภัยเมื่อช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 ในจังหวัด

ปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการกำหนดขนาดตัวอย่างซึ่งมีพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าตัวแปรแฝงทั้งหมด 7 ตัว ด้วยตัวแปรสังเกตได้ 26 ตัว ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์จึงควรจะอยู่ในอัตราส่วน 10 - 20 ต่อ 1 (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010) ซึ่งงานวิจัยนี้ใช้การประมาณ 15 เท่าของตัวแปร จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 390 คนต่อกลุ่ม โดยกำหนดให้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ เขตละ 30 โรงเรียน แบ่งเป็นพื้นที่เขตการศึกษาที่ 1 จำนวน 30 โรงเรียน และเขตการศึกษาที่ 2 จำนวน 30 โรงเรียนของแต่ละจังหวัด ดังนั้น 1 จังหวัดจะเลือกโรงเรียนมา 60 โรงเรียน จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างครุมาประมาณ 200 คนต่อพื้นที่เขตการศึกษาโดยแต่ละจังหวัดมี 2 พื้นที่การศึกษา ดังนั้นในแต่ละจังหวัดมีกลุ่มตัวอย่างครุประมาณ 400 คนมี 2 จังหวัดเท่ากับ 800 คน (2 เขตพื้นที่การศึกษาจากจำนวน 60 โรงเรียน X 200 คนต่อเขตพื้นที่การศึกษา X 2 จังหวัด) และในการวิจัยนี้เมื่อเก็บข้อมูลจริงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ จังหวัดปทุมธานีจำนวน 417 คน และจังหวัดนนทบุรีจำนวน 401 คน ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บได้ครบสมบูรณ์ รวมเป็นจำนวน 818 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับวัดตัวแปรต่างๆ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 ตอน คือแบบสอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประสบอุทกภัย และแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอุทกภัย การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย ทุน

พลังใจทางบวก การเติบโตทางสังคมจิตใจ และ พฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.72 - 0.92 วิเคราะห์ ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สมการ โครงสร้างโดยใช้ LISREL

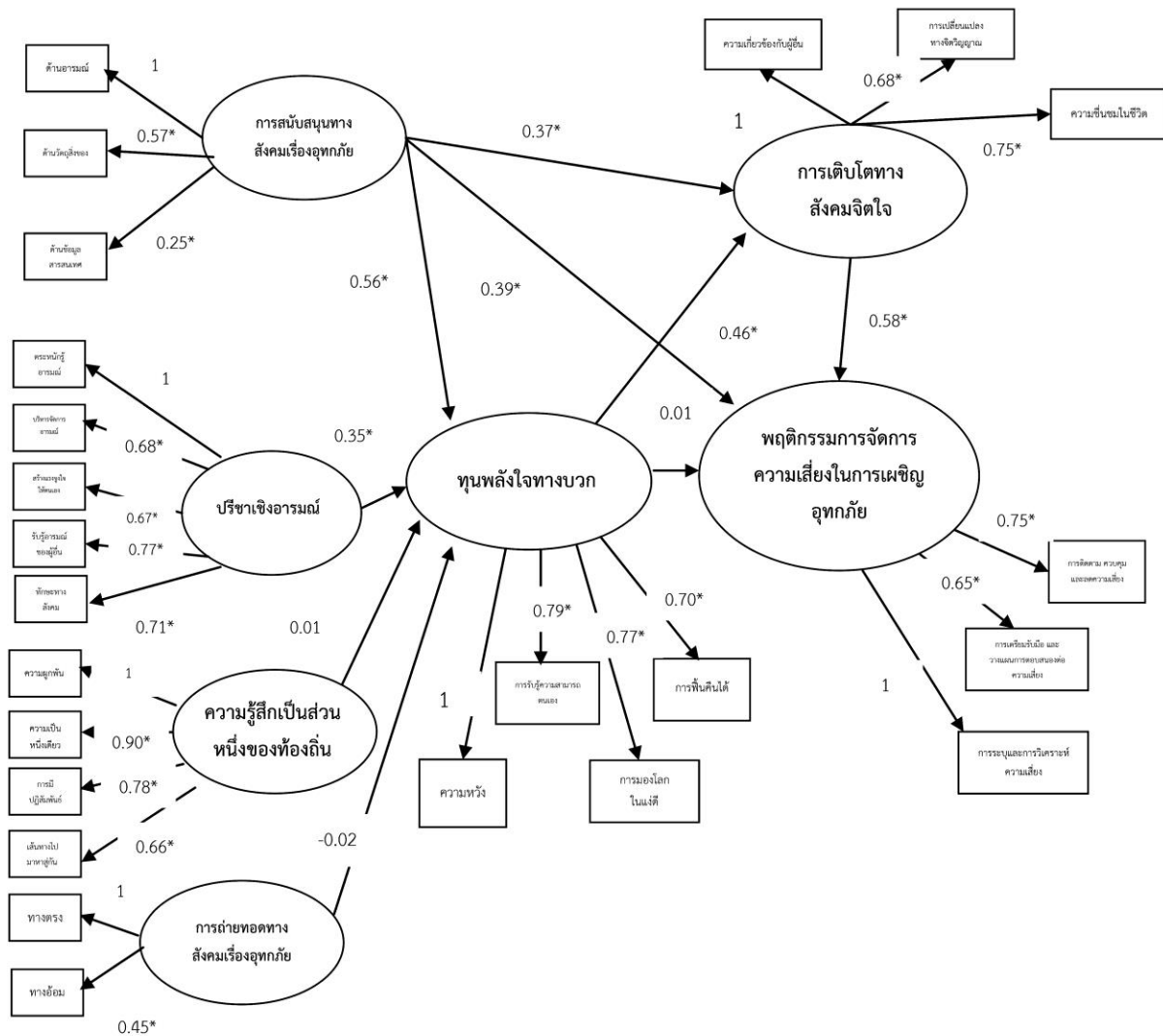
ผลการวิจัย

แบบจำลองภายหลังจากการปรับแก้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดย $\chi^2 = 1036.02$, $df = 215$ ($p = .00$), $SRMR = 0.057$, $RMSEA = 0.068$, $GFI = 0.90$, $NFI = 0.96$, $CFI = 0.97$ และ $NNFI = 0.96$ $PNFI = 0.75$ และ $\chi^2/df = 4.819$ ซึ่งค่าต่างๆ ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ ตัวแปรสังเกตทุกตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น ค่าบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับทฤษฎี ของแต่ละโครงสร้างตัวแปรแฝง แสดงว่า การวัด ตัวแปรแฝงทุกตัวในแบบจำลองมีความเที่ยงตรง

เชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และพบว่า การเติบโตทางสังคมจิตใจมีอิทธิพลทางตรงต่อ พฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมากที่สุดเท่ากับ 0.58 ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวประกอบ 2 และ ตาราง 1 และนอกจากนี้ในแบบจำลองภายหลังจากการปรับแก้ ดังกล่าวยังพบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจ นอกเหนือไปจากสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ

1.1 การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย มีอิทธิพลทางตรงต่อการเติบโตทางสังคมจิตใจมีค่า สัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.37 ($p < .05$)

1.2 การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยง ในการเผชิญอุทกภัยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.39 ($p < .05$)

*p < .05

ภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างที่ปรับแก้ในกลุ่มรวม

หมายเหตุ:

- 1) ตัวเลขในแบบจำลองแสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize Score)
- 2) ตัวแปรสังเกตตัวแรกของทุกตัวแปรแฝงได้กำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เท่ากับ 1 ดังนั้นหมายเลข "1" ในทุกตัวแปรสังเกตตัวแรกของทุกตัวแปรแฝงเพื่อแสดงว่า ตัวแปรแฝงถูกกำหนด หน่วยการวัดให้มีหน่วยเดียวกับกับตัวแปรสังเกตนี้

ตาราง 1 คะแนนมาตรฐานผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) อิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R²) ของแบบจำลองปรับแก้

ตัวแปรตาม	R ²	ความสัมพันธ์	ตัวแปรอิสระ					
			ปรีชาเชิงอารมณ์	ความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น	การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอุทกภัย	การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย	ทุนพลังใจทางบวก	การเติบโตทางสังคมจิตใจ
ทุนพลังใจทางบวก	0.64	DE	0.35*	0.01	-0.02	0.56*	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	0.35*	0.01	-0.02	0.56*	-	-
การเติบโตทางสังคมจิตใจ	0.60	DE	-	-	-	0.37	0.46*	-
		IE	0.16*	0.00	-0.01	0.26*	-	-
		TE	0.16*	0.00	-0.01	0.63*	0.46*	-
พฤติกรรมกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย	0.82	DE	-	-	-	0.39*	0.01	0.58*
		IE	0.09*	0.00	-0.01	0.36*	0.27*	-
		TE	0.09*	0.00	-0.01	0.75*	0.28*	0.58*

$\chi^2 = 1036.02$, $df = 215$ ($p = 0.00$), $SRMR = 0.057$, $RMSEA = 0.068$, $GFI = 0.90$, $NFI = 0.96$, $CFI = 0.97$, $NNFI = 0.96$, $PNFI = 0.75$, $\chi^2 / 2 = 4.819$

* $p < .05$

จากผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลสามารถสรุปค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรผลที่ได้รับอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม พร้อมสรุปผลการทดสอบสมมติฐานดังตาราง 2 และ ตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 2 สรุปค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรผลที่ได้รับอิทธิพลทางตรง และผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผลที่ได้รับอิทธิพล	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ปรีชาเชิงอารมณ์		0.35*	สนับสนุน
2. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น		0.01	ปฏิเสธ
3. การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอุทกภัย	ทุนพลังใจทางบวก	-0.03	ปฏิเสธ
4. การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย		0.56*	สนับสนุน
5. การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย	การเติบโตทางสังคมจิตใจ	0.37*	เพิ่มเส้นอิทธิพล
6. ทุนพลังใจทางบวก		0.46*	สนับสนุน
7. การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย	พฤติกรรมกรจัดการความเสี่ยงใน	0.39*	เพิ่มเส้นอิทธิพล
8. ทุนพลังใจทางบวก	การเผชิญอุทกภัย	ไม่มีอิทธิพล	ปฏิเสธ
9. การเติบโตทางสังคมจิตใจ		0.58*	สนับสนุน

*p < .05

ตาราง 3 สรุปค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรผลที่ได้รับอิทธิพลทางอ้อม และผลการทดสอบสมมติฐาน

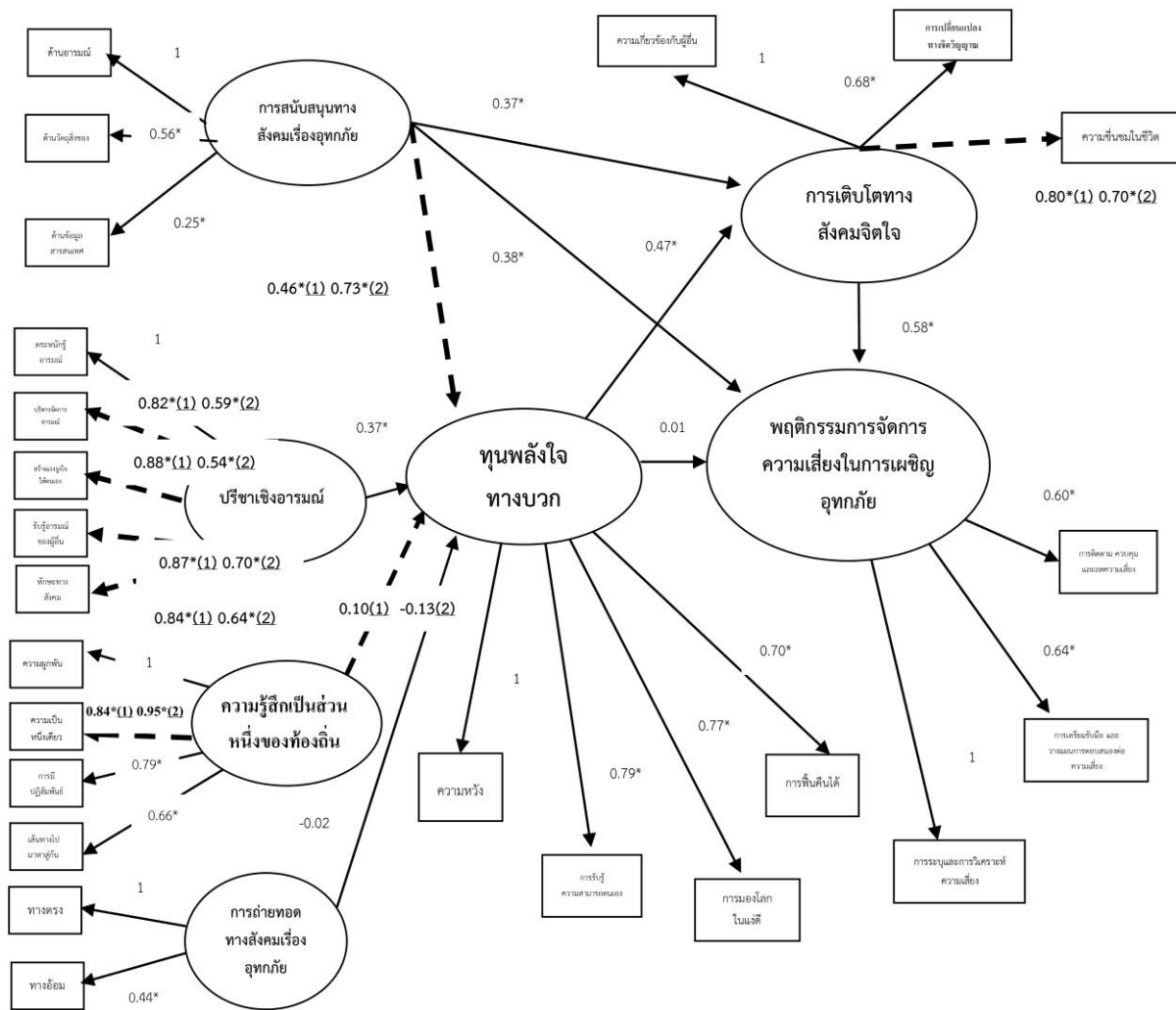
ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผลที่ได้รับอิทธิพล	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ปรีชาเชิงอารมณ์		0.09*	สนับสนุน
2. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น	พฤติกรรมกรจัดการความเสี่ยงใน	0.00	ปฏิเสธ
3. การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอุทกภัย	การจัดการความเสี่ยงในการเผชิญ	-0.01	ปฏิเสธ
4. การสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย	อุทกภัย	0.36*	สนับสนุน
5. ทุนพลังใจทางบวก		0.27*	สนับสนุน

*p < .05

สำหรับผลการเปรียบเทียบแบบจำลอง มีผลการวิเคราะห์ดังภาพประกอบ 3 โดยพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรสังเกตส่วนใหญ่ ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม แต่มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบตัวแปรสังเกตที่กลุ่มครูปฐมฐานีมีค่าสูง กว่ากลุ่มครูนนทบุรี ได้แก่ น้ำหนักองค์ประกอบ ตัวแปรสังเกตการบริหารจัดการอารมณ์ของตน การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และทักษะทางสังคมที่วัดตัวแปรแฝงปรีชาเชิง อารมณ์ น้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรสังเกต ความเป็นหนึ่งเดียวกับท้องถิ่นที่วัดตัวแปรแฝง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น น้ำหนัก องค์ประกอบตัวแปรสังเกตความชื่นชมในชีวิตที่วัด ตัวแปรแฝงการเติบโตทางสังคมจิตใจ ส่วนการวัด ตัวแปรแฝงมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่ม คือ กลุ่มครูจังหวัดปทุมธานีมีค่า

สัมประสิทธิ์อิทธิพลของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ของท้องถิ่นที่มีต่อตัวแปรผลทุนพลังใจทางบวก เท่ากับ 0.10 สูงกว่ากลุ่มครูจังหวัดนนทบุรีซึ่งมีค่า เท่ากับ -0.13 แต่กลุ่มครูจังหวัดนนทบุรี มีค่า สัมประสิทธิ์อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคมเรื่อง อุทกภัยที่มีต่อตัวแปรผลทุนพลังใจทางบวก เท่ากับ 0.73 สูงกว่ากลุ่มครูจังหวัดปทุมธานีที่มีค่าเท่ากับ 0.46

ส่วนผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝง พฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย โดยให้กลุ่มครูจังหวัดปทุมธานีเป็นกลุ่มฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงที่แตกต่างกัน ($p < .05$) มี 1 ตัวแปร คือค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงความรู้สึกเป็น ส่วนหนึ่งของท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.08 โดย กลุ่มครูจังหวัดปทุมธานีมีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงที่ น้อยกว่ากลุ่มครูจังหวัดนนทบุรี

*p < .05

ภาพประกอบ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแบบจำลองพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยระหว่างครูในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี โดย แสดงเส้นที่มีความแปรเปลี่ยน

หมายเหตุ:

- 1) ตัวเลขในแบบจำลองแสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน
- 2) -----> เป็นเส้นอิทธิพลที่มีความแปรเปลี่ยนของแบบจำลอง
- 3) เลข 1 เป็นค่าอิทธิพลของกลุ่มครูจังหวัดปทุมธานี
- 4) เลข 2 เป็นค่าอิทธิพลของกลุ่มครูจังหวัดนนทบุรี
- 5) ตัวแปรสังเกตตัวแรกของทุกตัวแปรแฝงได้กำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) เท่ากับ 1 ดังนั้น หมายเลข "1" ในทุกตัวแปรสังเกตตัวแรกของทุกตัวแปรแฝงเพื่อแสดงว่า ตัวแปรแฝงถูกกำหนด หน่วยการวัดให้มีหน่วยเดียวกับตัวแปรสังเกตนี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้นสามารถอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ทุนพลังใจทางบวกมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ออร์พินท์ และคณะ (2554) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลของภูมิคุ้มกันทางจิตของเยาวชน ซึ่งภูมิคุ้มกันทางจิตเป็นตัวแปรที่ใกล้เคียงกับทุนพลังใจทางบวก ช่วยทำหน้าที่เป็นทั้งปัจจัยปกป้องภัยคุกคามต่างๆที่มีต่อบุคคลแล้วยังทำหน้าที่เป็นปัจจัยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุคคลมีชีวิตที่มีคุณภาพอีกด้วย

2. ทุนพลังใจทางบวกมีอิทธิพลทางตรงต่อการเติบโตทางสังคมจิตใจ สามารถอธิบายได้ว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบนสิมอน (Bensimon, 2012) ที่ศึกษาถึงลักษณะบทบาทการฟื้นคืนได้ ซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งในทุนพลังใจทางบวกว่ามีผลต่อโรคเครียดภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (PTSD) มีอิทธิพลทางบวกต่อการเติบโตทางสังคมจิตใจ

3. การเติบโตทางสังคมจิตใจมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย ซึ่งการเติบโตทางสังคมจิตใจเป็นตัวแปรในทางตรงกันข้ามกับตัวแปรในกลุ่มความตึงเครียด สอดคล้องกับการศึกษาของ แม็คมิเลน สมิต และฟิชเชอร์ (McMillen, Smith & Fisher, 1997) ที่พบว่า บุคคลที่เครียดต่ำ มีลักษณะการเติบโตทางสังคมจิตใจ ในระดับสูงสามารถจัดการความเสี่ยงได้ดีกว่า และผลวิจัยที่พบยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เซตต์เลอร์ ไคร์เซอร์ และฮิตต์เนอร์ (Sattler, Kaiser & Hittner, 2000) ที่พบว่า หากเคยประสบภัยพิบัติ และเกิดความไม่สบายใจ จะไม่สามารถทำนายผลเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติได้ และงานวิจัยของมิชรา และ ชัวร์

(Mishra & Suar, 2012) ซึ่งพบว่าความวิตกกังวลทำให้ลดการเตรียมรับมืออุทกภัย

4. ปรีชาเชิงอารมณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อทุนพลังใจทางบวก สอดคล้องกับหลายงานวิจัยที่พบเช่นเดียวกัน ดังเช่น งานวิจัยของ ขวัญใจ เพิ่มศรี (2550) ซึ่งพบว่า ครูที่มีปรีชาเชิงอารมณ์ระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่า ครูที่มีปรีชาเชิงอารมณ์ระดับปานกลาง และระดับต่ำ โดยการรับรู้ความสามารถตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในทุนพลังใจทางบวกนั่นเอง และการศึกษาของชูตเตอร์ และคณะ (Schutte et al., 2007) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับปรีชาเชิงอารมณ์แล้วพบว่า ผลโดยรวมชี้ให้เห็นว่าปรีชาเชิงอารมณ์เป็นตัวชี้วัดที่มีคุณค่าในการทำนายผลด้านสุขภาพและจิตใจได้ เช่นเดียวกับตัวแปรทางจิตใจด้านทุนพลังใจทางบวก และการเติบโตทางสังคมจิตใจที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและจิตใจนั่นเอง

5. ค่าอิทธิพลในแบบจำลองพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยระหว่างครูในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดนนทบุรีมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพจิตใจและสังคมของครูในสองจังหวัดส่งผลต่อพฤติกรรมแตกต่าง โดยจังหวัดปทุมธานี เป็นเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งรองรับผลผลิตทางการเกษตร และมีโรงงานเทคโนโลยีของนักลงทุนชาวญี่ปุ่น ทำให้การใช้ชีวิตเป็นสังคมเมือง (เรืองศักดิ์ บุญขจร, 2542) แต่จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดชานเมือง ที่ไม่ได้มีโครงสร้างทางอุตสาหกรรมเหมือนจังหวัดปทุมธานี การใช้ชีวิตจึงยังเป็นสังคมชนบทมากกว่า นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มครูจังหวัดนนทบุรีมีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มครูจังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นกลุ่มฐาน เพราะวิถีชีวิตของคนในจังหวัดนนทบุรีมีลักษณะความเป็นเมื่อน้อยกว่า ความใกล้ชิด สนับสนุน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง

ของคนในชุมชนจึงมีมากกว่า เป็นไปตามแนวคิดของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น ที่เน้นใช้อธิบายกับบริบทสังคมนอกเมือง หรือสังคมแบบชนบท (Glynn, 1981)

6. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมเรื่องอุทกภัย มีอิทธิพลทางตรงต่อการเติบโตทางสังคมจิตใจ ซึ่งนอกเหนือจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เป็นไปตามแนวคิดของการสนับสนุนทางสังคมที่จะส่งผลทางบวกต่อการปรับตัวต่อความเครียด ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเติบโตทางสังคมจิตใจ ดังที่อังคินันท์ อินทรกำแหง และคณะ (2550) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม มีผลทางบวกต่อการปรับตัวกับความเครียด และ เฮาส์ (House, 1981) ยังอธิบายว่าสามารถช่วยส่งเสริม และมีความสำคัญต่อการมีสุขภาพทางจิตที่ดี (Turner & Turner, 1999) ช่วยลดความรุนแรงของความเครียดหรือปัญหาผู้ป่วย หรือผู้สูงอายุให้ผ่านพ้นสถานการณ์วิกฤตได้ (จินตนา เหลืองศิริเธียร, 2550)

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษานี้มีการสร้างแบบวัดโดยประยุกต์แนวคิดทุนพลังใจทางบวกที่ตามปกติใช้วัดพฤติกรรมองค์การมาใช้ในการวัดพฤติกรรมในบริบทของสังคม และชุมชน และสามารถวัดทุนพลังใจทางบวกในมิติอื่น ดังนั้น การวัดทุนพลังใจทางบวกของครูที่เน้นการใช้ชีวิตประจำวันและส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยในงานวิจัยนี้ รวมถึงแบบวัดอื่นๆ คือ การถ่ายทอดทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม และการเติบโตทางสังคมจิตใจที่ใช้วัดเรื่องอุทกภัย ซึ่งในสังคมไทยยังมีไม่มากนัก ดังนั้นในเชิงปฏิบัติแล้วแบบวัดที่สร้างขึ้นทั้งหมดนี้จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานวิจัยอื่นๆ หรือ โปรแกรม

การส่งเสริม พัฒนาปัจจัยทางจิตต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภัยพิบัติ เช่น ในเรื่องแผ่นดินไหว

2. ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวแปรต่างๆ ที่นำเข้ามาร่วมศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทุนพลังใจทางบวกได้ร้อยละ 64 อธิบายความแปรปรวนของการเติบโตทางสังคมจิตใจได้ร้อยละ 60 และอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรพฤติกรรมจัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยได้ร้อยละ 82 แสดงว่าน่าจะมีตัวแปรอื่นที่ยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรดังกล่าวได้อีก ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปน่าจะศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น ความผูกพัน และความรู้เท่าทันสื่อ เป็นต้น

3. ตัวแปรความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นตัวแปรที่ประยุกต์จากแนวคิดของคิมและแคปแลนด์ (Kim & Kaplan, 2004) และ ณัฐวุฒิ อรินทร์ (2555) ซึ่งผลการศึกษาไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตัวแปรตามแนวคิดนี้อาจจะไม่เหมาะสมกับการศึกษาในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางจิตวิทยา เพราะเน้นในเชิงทางกายภาพ และเพื่อให้สามารถตรวจสอบและยืนยันแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรนี้ในด้านอิทธิพลต่อทุนพลังใจทางบวกซึ่งเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาได้ชัดเจนขึ้น ผู้ศึกษาตัวแปรความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นควรนำแนวคิดของแมคมิวแลน และ ชาวิส (McMillan & Chavis, 1986) ที่เป็นแนวคิดเน้นทฤษฎีจิตวิทยาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น มาศึกษาเพื่ออธิบายอิทธิพลของตัวแปรทางจิตวิทยา และบริบทสังคมไทยมากกว่า

4. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จึงควรศึกษาเพิ่มเติมกับกลุ่มตัวอย่างอาชีพอื่นๆ ที่มีความรับผิดชอบสูงในช่วงอุทกภัย ได้แก่

กลุ่มแพทย์ และพยาบาล กลุ่มอาสาสมัครกู้ภัย และ
กลุ่มนักข่าว

5. ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทาง
สังคมเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ หน่วยงานภาครัฐ
และเอกชนจึงควรสร้างโปรแกรมการพัฒนา และมี
หน่วยงานกลางที่ช่วยสนับสนุนทางสังคม ดูแลสภาพ
จิตใจ เตรียมวัสดุสิ่งของ เงินทองไว้ช่วยเหลือเมื่อ
ต้องเผชิญภาวะวิกฤตการณ์

6. สำหรับการพิจารณาว่ากลุ่มใดมี
พฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงได้ดีกว่ากันนั้น
สามารถพิจารณาได้จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
ตัวแปรแฝงพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการ
เผชิญอุทกภัยระหว่างครูในจังหวัดปทุมธานีและ
จังหวัดนนทบุรี ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน
ยกเว้นค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง
ของท้องถิ่นเท่านั้น และผลการเปรียบเทียบ
แบบจำลองทั้งสองกลุ่ม พบว่าไม่แตกต่างระหว่าง
กลุ่ม (Invariant) ทั้งนี้ผลการวิจัยที่พบว่า ทุนพลัง
ใจทางบวกมีอิทธิพลทางตรงต่อการเติบโตทางสังคม
จิตใจ และยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการ
จัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย แสดงว่า
ทั้งในเชิงองค์ความรู้ และแนวคิดเกี่ยวกับทุนพลัง
ใจทางบวกซึ่งเป็นทุนทางจิตใจสำคัญ สามารถนำมาใช้
อธิบายในแง่ของสภาวะทางจิตใจเชิงบวกที่จะส่งผล
ต่อการเติบโตทางจิตใจ และพฤติกรรมการจัดการ
ความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัย และสามารถใช้อธิบาย
กลุ่มครูในจังหวัดปทุมธานีหรือนนทบุรีได้
เหมือนกัน ดังนั้นในทางปฏิบัติก็ควรส่งเสริม
การสร้างโปรแกรมการส่งเสริม การพัฒนา ให้
สอดคล้องกับองค์ประกอบของทุนพลังใจทางบวก
ทุกด้าน เพื่อให้กลุ่มครูทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมการ
จัดการความเสี่ยงในการเผชิญอุทกภัยได้ดี และยังสามารถ
เตรียมการรับมือกับสภาวะวิกฤตในรูปแบบ
ต่างๆ นอกเหนือจากภัยธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543). *คู่มือความฉลาดทาง
อารมณ์*. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข.
- ขวัญใจ เพิ่มศรี. (2550). การรับรู้ความสามารถใน
วิชาชีพของครูที่มีระดับความฉลาดทาง
อารมณ์ต่างกัน ใน *โรงเรียนคาทอลิก
สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี* (ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต การวัดผล
การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินตนา เหลืองศิริเธียร. (2550). *การศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทาง
สังคมกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุใน
จังหวัดเพชรบูรณ์* (สารนิพนธ์การศึกษามหา
บัณฑิต จิตวิทยาพัฒนาการ). บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทั้งหมดบ้านจมหาย ฝนกลม-น้ำป่าซ้ำ. (2555, 10
มิถุนายน). *เดลินิวส์*, น. 1, 10.
- ณัฐฉิ อรินทร์ อรพินท์ ชูชม ดุษฎี โยเหลา และ
นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2556). การทำ
หน้าที่ตัวแปรคั่นกลางของทุนทาง
จิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อสภาวะทางจิต
และพฤติกรรมการปฏิบัติงานของ
บุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดชายแดนใต้.
วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 19(1), 99-
117.
- ปี 53 ภัยธรรมชาติมาทุกรูปแบบ อากาศแปรปรวน
แรงกว่าสถิติ 100 ปี. (2554, 3 - 5
มกราคม). ประชาชาติธุรกิจ, น. 2.
- พจนพร ธนอมวุฒิศักดิ์. (2552). *การวิเคราะห์
โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* (ปริญญา

- นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พังงา อ่วมท่อมหนัก เดือน13จว.น้ำป่าหลาก. (2555, 10 มิถุนายน). กรุงเทพฯธุรกิจ, น. 1, 4.
- เรืองศักดิ์ บุญขจร. (2542). *ปทุมธานี : อุข้าวของชาวกรุง*. กรุงเทพฯ: แสงปัญญาเลิศ.
- วรรณะ บรรจง. (2551). *ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของเอกลักษณ์นักศึกษาครูและการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นครูนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมครูนักวิจัยของนักศึกษาครูในยุคปฏิรูปการศึกษา* (ปริญญาานิพนธ์ วิทยาศาสตร์คุษฎีบัณฑิต การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาริณี คุณธรรมสถาพร. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ ความหวังกับการปรับตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชั้นปีที่ 1* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต จิตวิทยาการปรึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมใจ ธนเกียรติมงคล. (2553). *การศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำปริญญาานิพนธ์ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *การจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัยกรณีศึกษาประเทศไทยและประเทศอื่นๆ*. สืบค้น จาก <http://v-reform.org/wp-content/uploads/2012/07/การจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย-2554.pdf>
- สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2555). *คู่มือประชาชนในการเตรียมตัวให้รอดปลอดภัยพิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- อรพินทร์ ชูชม, สุภาพร ธนะชานันท์ และทัศนาทองภักดี. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของภูมิคุ้มกันทางจิตของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรัญญา อธิธรรม, อรัญญา อธิธรรม และอัญญา สุขารมณ. (2550). *รายงานการวิจัยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและตชชีวีตภาวะวิกฤตชีวีตสตรีไทยสมรสวัยกลางคนที่ทำงานนอกร้านในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bensimon, M. (2012). Elaboration on the Association between Trauma, PTSD and Posttraumatic Growth: The Role of Trait Resilience. *Personality and Individual Differences, 52*, 782-787.

- Glynn, T. (1981). Psychological sense of community: Measurement and application. *Human Relations, 34*, 780-818.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. (7thed.) New Jersey: Prentice Hall.
- House, J.S. (1981). *Work, Stress and Social Support*. MA: Addison-Wesley Reading.
- James, B. A., Luthans, F. & Jensen, S. M. (2009). Psychological Capital: A Positive Resource for Combating Employee Stress and Turnover. *Human Resource Management, 48*(5), 677– 693.
- Joseph, S. (2009). Growth Following Adversity: Positive Psychological Perspectives on Posttraumatic Stress. *Psychological topics, 18*(2), 335-343.
- Kim, J., & Kaplan, R. (2004). Physical and Psychological Factors in Sense of Community: New Urbanist Kentlands and Nearby Orchard Village. *Environment and Behavior, 36*(3), 313-340.
- Kutek, S. M., Turnbull, D., & Fairweather-Schmidt, A. K. (2011). Rural men's subjective well-being and the role of social support and sense of community: Evidence for the potential benefit of enhancing informal network. *Australian Journal of Rural Health, 19*, 20–26.
- Luthans, F. (2011). *Organizational Behavior : An Evidence-Based Approach* (12thed). Boston, Mass : McGraw-Hill/Irwin.
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological Capital: Developing the Human Competitive Edge*. NY: Oxford University Press.
- McMillan, D. W., & Chavis, D. M. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology, 14*(1), 6-23.
- McMillen, C., Smith, E. M., & Fisher, R. H. (1997). Perceived Benefit and Mental Health after Three Types of Disaster. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 65*, 733–739.
- Mishra, S., & Suar, D. (2012). Effects of Anxiety, Disaster Education, and Resources on Disaster Preparedness Behavior. *Journal of Applied Social Psychology & Health, 42*(5), 1069-1087
- Sattler, D. N., Kaiser, C. F., & Hittner, J. B. (2000). Disaster Preparedness: Relationships among Prior Experience, Personal Characteristics and Distress. *Journal of Applied*

- Social Psychology & Health*, 30(7), 1396-1420.
- Schutte, N. S., & et al. (2007). A meta-analytic investigation of the relationship between emotional intelligence and health. *Personality and Individual Differences*, 42, 921-933.
- Seligman, M. E. P. (2002). Positive Psychology, Positive Prevention, and Positive Therapy. In Snyder, C. R., & Lopez, Shane J. (Eds.), *Handbook of Positive Psychology* (pp. 3-9). NY: Oxford University Press.
- Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive Psychology: An Introduction *Journal of the American Psychological Association*. 55(1), 5-14.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (1995). *Trauma and Transformation: Growing in the Aftermath of Suffering*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Turner, R. J., & Turner, J. B. (1999). Social Integration and Support. In Aneshensel, Carol S., & Phelan, J. C. (Eds.), *Handbook of the Sociology of Mental Health* (pp. 301-319). NY: Plenum Publishers.
- United Nations International Strategy for Disaster Reduction Secretariat, (UNISDR). (2007). *Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters*. Retrieved from <http://www.unisdr.org/we/inform/publications/1037>.